

Vurderingsveiledning

2011

NOR0214/NOR0215 Norsk hovedmål og norsk sidemål
Sentralt gitt skriftlig eksamen

Vurderingsveiledning til sentralt gitt skriftlig eksamen 2011

Denne vurderingsveiledningen gir informasjon om sentralt gitt eksamen og hvordan den skal vurderes. Vurderingsveiledningen skal være kjent for elever, lærere og foresatte i god tid før eksamen. Sensorene skal bruke vurderingsveiledningen som en felles referanseramme i sitt arbeid.

Vurderingsveiledningen består av en generell del (del 1), som gjelder for eksamen i alle fag, og en fagspesifikk del (del 2).

Del 1

Organisering av sentralt gitt skriftlig eksamen

Sentralt gitt skriftlig eksamen varer i 5 timer. Så langt det er mulig, bør sentralt gitt eksamen være [IKT-basert](#).

Sentralt gitt skriftlig eksamen kan organiseres med eller uten forberedelsesdag. Om det er forberedelsesdag til eksamen i et fag, går fram av del 2 i vurderingsveiledningen.

På forberedelsesdagen er alle hjelpemidler tillatt, inkludert bruk av Internett. Forberedelsesdagen er obligatorisk skoledag. I forberedelsestiden kan eleven samarbeide, hente informasjon og få veiledning.

Hjelpemidler til sentralt gitt eksamen

Sentralt gitt eksamen kan følge to ulike modeller. Hvilke hjelpemidler som er tillatt, avhenger av hvilken av de to modellene som er valgt.

- **Modell 1 – Eksamen**

Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. For norsk, samisk, finsk som andrespråk og fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.

- **Modell 2 – Todelt eksamen**

Del 1 – Skrivesaker, passer, linjal med centimetermål og vinkelmåler er tillatt.

Del 2 – Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon.

Den fagspesifikke delen av vurderingsveiledningen gir informasjon om hvilken modell som benyttes i det enkelte fag.

Gjennom opplæringen i det enkelte fag skal elevene ha fått veiledning i å vurdere hvilke hjelpemidler de vil ha nytte av i arbeidet med å løse ulike typer oppgaver. Det er eleven selv, gjerne i samråd med læreren, som finner fram til hvilke hjelpemidler som er formålstjenlige.

Bruk av kilder

Dersom det er aktuelt for eleven å bruke kilder i besvarelsen, må disse oppgis på en etterrettelig måte. Det finnes ulike måter å oppgi kilder på. Det er viktig at kilder som blir brukt til eksamen, oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem.

Eleven skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på så vel lærebøker som annen litteratur. Dersom eleven bruker utskrift eller sitat fra nettsider, skal han/hun oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.

Dersom sensor mistenker at en besvarelse inneholder kopiert materiale uten kildehenvisning, kan besvarelsen sendes til plagiatkontroll.

Vurdering av eksamensbesvarelser

Læreplanene og forskrift til opplæringsloven er grunddokumenter for vurderingsarbeidet. Forskrift til opplæringsloven §§ 3-25 og 4-18 slår fast følgende:

Eksamen skal organiserast slik at eleven/deltakaren eller privatisten kan få vist kompetansen sin i faget. Eksamenskarakteren skal fastsetjast på individuelt grunnlag og gi uttrykk for kompetansen til eleven/deltakaren eller privatisten slik den kjem fram på eksamen.

Kompetanse er i denne sammenhengen definert som evnen til å møte en kompleks utfordring eller utføre en kompleks aktivitet eller oppgave.¹ Eksamensoppgavene blir utformet slik at de prøver denne kompetansen. Grunnlaget for å vurdere kompetansen elevene viser i eksamensbesvarelsen, er kompetansemålene i læreplanen for fag.²

De grunnleggende ferdighetene er integrert i kompetansemålene i alle læreplanene for fag. Grunnleggende ferdigheter kan derfor prøves indirekte til sentralt gitt eksamen. Grunnleggende ferdigheter utgjør ikke et selvstendig vurderingsgrunnlag.

Karakterer

Forskrift til opplæringsloven §§ 3-4 og 4-4 har generelle karakterbeskrivelser for grunnopplæringen:

- a) Karakteren 6 uttrykkjer at eleven har framifrå kompetanse i faget.
- b) Karakteren 5 uttrykkjer at eleven har mykje god kompetanse i faget.
- c) Karakteren 4 uttrykkjer at eleven har god kompetanse i faget.
- d) Karakteren 3 uttrykkjer at eleven har nokså god kompetanse i faget.
- e) Karakteren 2 uttrykkjer at eleven har låg kompetanse i faget.
- f) Karakteren 1 uttrykkjer at eleven har svært låg kompetanse i faget.

---

¹ St.meld. nr. 30 (2003–2004) *Kultur for læring*.

² Forskrift til opplæringsloven §§ 3-3 og 4-3.

Kjennetegnene på måloppnåelse i den fagspesifikke delen av vurderingsveiledningene beskriver nærmere hva for eksempel "god kompetanse i faget" vil si for et bestemt fag til skriftlig eksamen.

Del 2

Sentralt gitt skriftlig eksamen i norsk hovedmål og norsk sidemål

Elevene blir prøvd i kompetansemålene til og med 10. årstrinn i læreplanen i norsk. Kompetansemålene danner grunnlaget for utformingen av eksamensoppgavene og for vurderingen av tekstene elevene har skrevet på eksamensdagene.

Elevene skal lese og arbeide med ulike tekster til temaet i forberedelsesdelen/-dagen. På eksamensdagene skal de skrive/profusere tekster i ulike sjangre, som er knyttet til temaet. Bakgrunn for vurdering av tekster er synliggjort i matrisen om kjennetegn på måloppnåelse.

Forberedelsesdag mandag 23. mai 2011

Dagen før forberedelsesdagen får elevene tilgang til forberedelsesdelen. Elevene får vite hva som er tema for årets eksamen. Samtidig får de vite hvilke dager de skal skrive en skjønnlitterær tekst, hvilken dag de skal skrive en sakpreget tekst, og hvilken dag de skal skrive på hovedmål/sidemål. Forberedelsesdelen består av ulike typer tekster om temaet.

Forberedelsesdagen er vanlig skoledag med møteplikt. Elevene bør bruke dagen til å samle stoff, bearbeide stoff, gjøre notater og samtale med andre. På forberedelsesdagen er alle hjelpemidler tillatt – også bruk av Internett. Elevene har rett til veiledning fra læreren.

Eksamen tirsdag 24. mai og onsdag 25. mai 2011

Sentralt gitt skriftlig eksamen i norsk er organisert som to eksamensdager. Prøvetiden er fem klokke timer begge dagene. Elevene skriver på hovedmål tirsdag 24.mai og på sidemål 25.mai. De elevene som er fritatt fra vurdering med karakter i sidemål, skriver på hovedmål begge dagene. Elevene skal skrive én skjønnlitterær og én sakpreget tekst. Til eksamen i 2011 vil grenselandssjangeren *kåseri* være knyttet til sakpreget skrivning.

Temaet for årets eksamen gjelder for oppgavene begge eksamensdagene. Elevene kan velge blant fem oppgaver begge dagene.

På eksamensdagene er alle hjelpemidler tillatt, bortsett fra bruk av Internett og andre verktøy som gjør det mulig å kommunisere med andre. Det er heller ikke tillatt å bruke oversettelsesprogrammer.

Dersom elevene velger å bruke stoff fra én eller flere kilder i en sakpreget tekst, skal de oppgi hvilke kilder de har brukt. Elevene skal oppgi navn på forfatter og tittel dersom kilden for eksempel er hentet fra en bok. Dersom kilden er lastet ned fra Internett, skal elevene oppgi nøyaktig nettside og nedlastningsdato.

Elevene skriver inn kildehenvisningene til slutt – etter sin egen tekst.

Eksempel på en referanse til en Internett-adresse:

Kilde: *Wikipedia*

<http://no.wikipedia.org/wiki/Portal:Spr%C3%A5>.

Nedlastningsdato: 17.02.2011

Praktiske opplysninger til elever som skriver på pc på eksamensdagene.

Elevene skal:

- Skrive inn topptekst med kandidatnummer, navn på skole og **nummer på oppgaven** som er valgt.
- Lage en bunntekst med sidetall og antall skrevne sider.
- Bruke skrifttype Verdana.
- Bruke skriftstørrelse 12.
- Bruke halvannen linjeavstand.
- Huske å lagre ofte.

Praktiske opplysninger til elever som skriver på papir på eksamensdagene.

Elevene skal:

- Bruke godkjente innføringsark.
- Skrive med svart eller blå penn.

Vurdering

Tekstene elevene har skrevet til eksamen, blir vurdert av to eksterne sensorer. Elevene skal få én karakter i hovedmål og én karakter i sidemål. Elever som er fritatt for vurdering med karakter i sidemål, får én samlet karakter i hovedmål.

Sensor skal bruke den vedlagte matrisen med kjennetegn på måloppnåelse. Elevene skal være kjent med disse kjennetegnene i god tid før eksamen. Eksamenskarakteren skal settes på individuelt grunnlag, og karakteren skal gi uttrykk for den kompetansen elevene viser gjennom tekstene han/hun har skrevet på eksamen.

Egenprodusert tekst kan vurderes på alle nivåer. Dersom det ved sensuren blir påvist at teksten er kopi av tekst som andre har produsert, vil den bli vurdert til laveste karakter. Alle sensorer har tilgang til plagiatkontrollprogram når de skal vurdere tekstene.

Kjennetegn på måloppnåelse ved sluttvurdering i norsk etter 10. trinn – gjelder for sentralt gitt skriftlig eksamen våren 2011

Kompetansenivå	Karakteren 2 <i>uttrykker at eleven har låg kompetanse i faget.</i>	Karakteren 4 <i>uttrykker at eleven har god kompetanse i faget.</i> Karakteren 3 <i>uttrykker at eleven har nokså god kompetanse i faget.</i>	Karakteren 6 <i>uttrykker at eleven har framifrå kompetanse i faget.</i> Karakteren 5 <i>uttrykker at eleven har mykje god kompetanse i faget.</i>
Helhetsvurdering av teksten	Eleven kan til en viss grad <ul style="list-style-type: none"> • skrive en tekst som kommuniserer med mottaker • skrive en tekst som er et relevant svar på oppgaven 	Eleven kan stort sett <ul style="list-style-type: none"> • skrive en tekst som kommuniserer med mottaker • skrive en tekst som er et relevant svar på oppgaven 	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> • skrive en tekst som kommuniserer med mottaker • skrive en tekst er et relevant svar på oppgaven
Oppbygging og innhold	Eleven kan til en viss grad <ul style="list-style-type: none"> • skrive en tekst med struktur • skrive en tekst med tematisk sammenheng • fortelle, beskrive, informere og/eller argumentere formålstjenlig i valgt sjanger • skrive en tekst med et innhold som er i samsvar med oppgavens intensjon • bruke kilder på en relevant måte i egen sakpreget tekst 	Eleven kan stort sett <ul style="list-style-type: none"> • skrive en tekst som har en formålstjenlig struktur • skrive en tekst som har tematisk sammenheng • fortelle, beskrive, informere og/eller argumentere formålstjenlig i valgt sjanger • skrive en tekst med et innhold som er i samsvar med oppgavens intensjon • bruke kilder på en relevant måte i egen sakpreget tekst 	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> • skrive en tekst med en klar og formålstjenlig struktur • skrive en tekst med tematisk sammenheng • fortelle, beskrive, informere og/eller argumentere formålstjenlig i valgt sjanger • skrive en tekst som er i samsvar med oppgavens intensjon • bruke kilder på en relevant måte i egen sakpreget tekst

Språk	<p>Eleven kan til en viss grad</p> <ul style="list-style-type: none"> • skrive en tekst med en språkføring som er formålstjenlig i valgte sjanger • bruke et enkelt ordforråd • bruke en enkel setningsoppbygging og et lite utvalg tekstbindingsord • bruke enkelte språklige virkemidler • mestre formverk, rettskriving og tegnsetting 	<p>Eleven kan stort sett</p> <ul style="list-style-type: none"> • skrive en tekst med en språkføring som er formålstjenlig i valgte sjanger • bruke et variert ordforråd • variere setningsoppbygging og tekstbindingsord • bruke noen språklige virkemidler • mestre formverk, rettskriving og tegnsetting 	<p>Eleven kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • skrive en tekst med en språkføring som er formålstjenlig i valgte sjanger • uttrykke seg presist • bruke et nyansert og variert ordforråd • variere setningsoppbygging og tekstbindingsord • bruke et bredt register av språklige virkemidler • mestre formverk, rettskriving og tegnsetting
--------------	---	---	--

Karakteren 1 uttrykker at eleven viser lavere måloppnåelse enn den som er beskrevet over.

Vurderingsskjema for norsk i grunnskolen 2011

Elevnummer:	Skole:
	Beskrivelser av elevens kompetanse på ulike nivå (se matrisen)
Helhetsvurdering av teksten <ul style="list-style-type: none"> • Den kommuniserer • Er et relevant svar på oppgaven 	
Oppbygging og innhold <ul style="list-style-type: none"> • har struktur • har tematisk sammenheng • viser sjanger • svarer på oppgavens intensjon • kildebruk 	
Språk <ul style="list-style-type: none"> • språkføring i samsvar med sjanger • ordforråd • setningsoppbygging - tekstbinding • bruk av språklige virkemidler • formverk, rettskriving, tegnsetting 	
Forslag til karakter:	

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no